

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

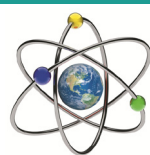
№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 254 sahifa,
2-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
<i>Abdullayeva Sh. H.</i>	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
<i>Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li</i>	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
<i>Abdullayeva Feruza Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
<i>Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi</i>	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
<i>Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
<i>Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li</i>	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
<i>Kalandarova Maxliyo Aslonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
<i>Kamalova Dilrom Olimjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
<i>Kamolova Gavhar Akbarovna</i>	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatievna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
<i>Maxkamova Laylo Majidovna</i>	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
<i>Mengliqulova Maftuna Abdullayevna</i>	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
<i>Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi</i>	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
<i>Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari	90
<i>Suyarov Xurshid Baxriddinovich</i>	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
<i>Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi</i>	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
<i>Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
<i>Vaisova Yodgora Sardorbek qizi</i>	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
<i>Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики	137
<i>Каримбаев Ниятбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitara Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri	192
Qodirova Zebuniso Malikovna	
Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization	197
Babayeva Lola Ibragimovna	
Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi	202
M. X. To'xtamisheva	
Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari.....	207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi	
Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish	211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna	
STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari	215
G. B. Maxmudova	
Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li	
Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish	223
Jumanazarova G. U.	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari	227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	230
Kayumova Nargiza Mirziyatrovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari	233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi	
Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish	238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi	
Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды	242
Скрыльников Юрий Степанович	
Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов.....	246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar.....	250
U. A. Jumanazarov	

INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA TALABA QIZLARDA JISMONIY MADANIYATNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARBLIGI

M. X. To'xtamishева

TerDPI Sport faoliyati va chaqiriqqacha harbiy ta'lim kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari, pedagogik shart-sharoitlari hamda integrativ yondashuv asosida takomillashtirilgan pedagogik tizimi tahlil etiladi. Tadqiqotda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, gender yondashuv, kompetensiyaviy model va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim konsepsiyalarining integratsiyasi asosida ishlab chiqilgan modelning samaradorligi ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Olingan natijalar integrativ yondashuv jismoniy madaniyatni shakllantirish jarayonida motivatsion, kognitiv, faoliyatli va refleksiv komponentlarning uyg'un rivojlanishini ta'minlashini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: integrativ yondashuv, jismoniy madaniyat, talaba qizlar, pedagogik tizim, kompetensiya, motivatsiya, sog'lom turmush tarzi.

Abstract: This scientific article analyzes the theoretical and methodological foundations, pedagogical conditions, and an improved pedagogical system for developing physical culture among female students in higher education institutions based on an integrative approach. The study scientifically substantiates the effectiveness of a model developed through the integration of modern pedagogical technologies, a gender approach, a competency-based model, and student-centered education concepts. The findings indicate that the integrative approach ensures the harmonious development of motivational, cognitive, activity-based, and reflective components in the process of forming physical culture.

Key words: integrative approach, physical culture, female students, pedagogical system, competence, motivation, healthy lifestyle.

Аннотация: В данной научной статье анализируются теоретико-методологические основы, педагогические условия и усовершенствованная педагогическая система развития физической культуры у студенток высших учебных заведений на основе интегративного подхода. В исследовании научно обосновывается эффективность модели, разработанной на основе интеграции современных педагогических технологий, гендерного подхода, компетентностной модели и концепции личностно-ориентированного обучения. Полученные результаты подтверждают, что интегративный подход обеспечивает гармоничное развитие мотивационного, когнитивного, деятельностного и рефлексивного компонентов в процессе формирования физической культуры.

Ключевые слова: интегративный подход, физическая культура, студентки, педагогическая система, компетенция, мотивация, здоровый образ жизни.

KIRISH

Hozirgi globallashuv va raqamli transformatsiya davrida oliy ta'lim tizimi oldida turgan asosiy vazifalardan biri – barkamol, sog'lom, ijtimoiy faol hamda mustaqil fikrlaydigan yosh avlodni tarbiyalashdir. Ayniqsa, talaba qizlarning jismoniy rivojlanishi jamiyatning demografik, ijtimoiy va madaniy barqarorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Chunki ayol salomatligi – millat salomatligining asosi hisoblanadi.

So'nggi yillarda talaba yoshlar orasida jismoniy faollikning kamayishi, sedent turmush tarzining kuchayishi, raqamli texnologiyalarga ortiqcha bog'liqlik kabi omillar ularning jismoniy tayyorgarlik darajasiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bu holat, ayniqsa, talaba qizlarda ko'proq kuzatiladi. Shu sababli jismoniy madaniyatni rivojlantirish masalasi nafaqat sport mashg'ulotlari bilan cheklanib qolmay, balki pedagogik tizimni tubdan takomillashtirishni ham talab etadi.

Mazkur muammoni hal etishda integrativ yondashuv muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. U turli fanlar, metodlar, pedagogik texnologiyalar hamda shaxsiy rivojlanish komponentlarini yagona tizimga birlashtirish orqali ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirish masalasi jismoniy tarbiya nazariyasi, fiziologiya va pedagogika fanlarining kesishgan nuqtasida shakllangan muhim ilmiy yo'nalishlardan biridir. Agadjanian N.A. 1983-yilda nashr etilgan "Organizmning moslashuvi va rezervlari" asarida inson organizmining adaptatsion imkoniyatlari va funksional rezervlari jismoniy yuklamalar orqali rivojlantirilishini ilmiy asoslab bergan. Muallif organizmning moslashuv mexanizmlarini faollashtirishda tizimli jismoniy mashqlar muhim omil ekanini ta'kidlaydi. Amosov M.N. va Bendet Ya.A. 1975-yilda chop etilgan "Fiziologik faollik va yurak" asarida yurak-qon tomir tizimi faoliyatini mustahkamlashda muntazam harakatning ahamiyatini asoslab, gipodinamiya salbiy oqibatlarini ko'rsatib bergan.

Jismoniy madaniyatning ijtimoiy-pedagogik mohiyati Ageyevets V.U. tomonidan 1970-yilda himoya qilingan dissertatsiya avtoreferatida ochib berilgan bo'lib, unda shaxsning uyg'un rivojlanishida jismoniy madaniyatning tarbiyaviy va ijtimoiy funksiyalari yoritilgan. Balsevich V.K. 1990–1992-yillardagi ilmiy ishlarida sog'lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirishni tizimli pedagogik jarayon sifatida talqin qiladi hamda jismoniy madaniyatning intellektual va qadriyatli komponentlarini asoslab beradi. Uning fikricha, jismoniy tayyorgarlik nafaqat biologik, balki madaniy va ma'naviy rivojlanish omili hamdir.

Talabalarining sog'lig'i bilan bog'liq muammolarni hal etishda differensial yondashuv zarurligi Apanasenko G.L. va Volkov V.V. tomonidan 1985-yilda e'lon qilingan maqolada asoslab berilgan. Mualliflar talabalarni tibbiy guruhlariga ajratish hamda individual yuklama me'yorlarini belgilash zarurligini ko'rsatadi. Aliyev M.N. va Aksenov V.P. 1993-yildagi tadqiqotlarida sog'ligi zaif talabalar bilan ishlash metodikasini ishlab chiqib, jismoniy mashg'ulotlarni sog'liq holatiga moslashtirish tamoyillarini bayon etgan.

Shaxsning psixologik rivojlanishi va faoliyat subyekti sifatidagi o'rni Ananyev B.G. tomonidan 1968-yilda nashr etilgan "Inson bilish obyekti sifatida" hamda 1980-yildagi "Tanlangan psixologik asarlar" to'plamida keng yoritilgan. Muallif insonni biologik va ijtimoiy birlik sifatida ko'rib, uning rivojlanishida kompleks yondashuv zarurligini ta'kidlaydi. Bu g'oya talaba qizlarda jismoniy madaniyatni shakllantirishda integrativ pedagogik tizimni qo'llash zaruratini nazariy jihatdan asoslaydi.

Shuningdek, Ashmarin V.A. 1978-yilda chop etilgan asarida jismoniy tarbiya sohasidagi pedagogik tadqiqot metodologiyasini tizimlashtirgan bo'lib, ilmiy asoslangan yondashuvsiz samarali natijaga erishish mumkin emasligini ko'rsatadi. Bayevskiy R.M. 1979-yildagi tadqiqotida norma va patologiya chegarasidagi holatlarni prognozlash orqali jismoniy yuklamalarni ilmiy rejalashtirish muhimligini asoslab bergan. Yuqoridagi manbalar integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning nazariy, fiziologik va pedagogik poydevorini tashkil etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida ma'lumotlar kompleks yondashuv asosida yig'ildi. Dastlab, talaba qizlarning jismoniy madaniyat darajasini aniqlash maqsadida diagnostik testlar, so'rovnomalalar va kuzatish metodlaridan foydalanildi. Jismoniy tayyorgarlik ko'rsatkichlari (chidamlilik, tezkorlik, mushak kuchi) standart nazorat mashqlari orqali o'lchandi. Motivatsion va kognitiv komponentlarni baholash uchun maxsus tuzilgan anketalar hamda psixologik metodikalar qo'llanildi. Tajriba-sinov ishlari nazorat va tajriba guruhlarida olib borilib, integrativ pedagogik tizimning samaradorligi qiyosiy tahlil qilindi. Olingan natijalar matematik-statistik usullar yordamida qayta ishlanib, o'rtacha arifmetik qiymat, foiz ko'rsatkichlari va dinamik o'zgarishlar aniqlashtirildi. Shuningdek, sifat tahlili asosida talabalarining munosabati va refleksiv fikrlari o'rganilib, yakuniy xulosalar chiqarildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning dolzarbligi quyidagi omillar bilan belgilanadi:

- sog'lom turmush tarzining pasayib borishi;
- sog'lom turmush tarzining pasayib borish dolzarbligi (ilmiy-analitik tahlil).

Sog'lom turmush tarzining pasayib borishi XXI asrning eng dolzarb global ijtimoiy-pedagogik va tibbiy muammolaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Jahon miqyosidagi tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, inson salomatligiga ta'sir qiluvchi omillarning qariyb 50–55 foizi turmush tarzi bilan bog'liq bo'lib, genetik omillar ulushi 15–20 foizni, tibbiy xizmat sifatida esa 10–15 foizni tashkil etadi. Bu esa sog'lom turmush tarzini shakllantirish masalasining nafaqat tibbiyot, balki pedagogika, psixologiya va ijtimoiy fanlarning ham ustuvor yo'nalishiga aylanishini taqozo etadi.

World Health Organization ma'lumotlariga ko'ra, jismoniy faollik yetishmasligi har yili dunyo bo'yicha taxminan 5 millionga yaqin erta o'lim holatlariga sabab bo'ladi. Statistik kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, dunyodagi kattalarning har to'rt nafardan biri yetarli darajada jismoniy faollik bilan shug'ullanmaydi. Yoshlar orasidagi vaziyat yanada tashvishli: o'smirlarning 81 foizi minimal tavsiya etilgan jismoniy harakat me'yoriga ham amal qilmaydi. Mazkur ko'rsatkichlar sog'lom turmush madaniyatining tizimli ravishda pasayib borayotganini tasdiqlaydi.

Sog'lom turmush tarzining susayishiga sabab bo'layotgan asosiy omillar quyidagilar hisoblanadi.

Metodikaning maqsadi:	
Integrativ yondashuv asosida talaba-qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning samarali pedagogik tizimini ishlab chiqish, ilmiy asoslash va amaliyotga joriy etish maqsadida jismoniy tarbiya samaradorligini oshirish.	
Muammolar:	Yechimlar:
1. Talaba qizlarda jismoniy faollik darajasining pastligi.	1. Integrativ yondashuv asosida jismoniy mashg'ulotlarni psixologik motivatsiya, sog'lom turmush tarzi bilimlari va ijtimoiy faoliyat bilan uyg'unlashtirgan dasturlarni ishlab chiqish.
2. Gipodinamiya muammosi va uning yoshlar salomatligiga ta'siri.	2. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, yetarli harakat qilmaydigan yoshlarning asosiy sababi fiziologik emas, balki motivatsion omillar bilan bog'liq. Bu esa muammoning pedagogik va psixologik ildizlarini chuqur o'rganishni talab etadi.
3. Sog'lom turmush tarzi bo'yicha bilimlarning yetishmasligi.	3. Nazariy va amaliy mashg'ulotlarni integratsiyalash orqali sog'lom turmush madaniyatiga oid bilimlarni tizimli shakllantirish.
4. Noto'g'ri ovqatlanish orqali kelib chiqadigan kasalliklarni ortishi.	4. O'quv jarayoniga ratsional ovqatlanish, kaloriya balans va ovqatlanish rejimini tuzish bo'yicha qisqa modul darslarni integratsiya qilish va jismoniy mashg'ulotlar bilan uyg'un holda ovqatlanish rejimini shakllantirish bo'yicha metodik qo'llanmalar ishlab chiqish.
5. Psixologik to'siqlar va o'ziga ishonchsizlik.	5. Psixologik qo'llab-quvvatlash, rag'batlantirish mexanizmlari va jamoaviy faoliyat elementlarini qo'llash.
6. Jismoniy madaniyatni shakllantirishda tizimlilikning yetishmasligi.	6. Pedagogik tizimni uzluksiz, bosqichma-bosqich va integratsiyalashgan model asosida tashkil etish.

Raqamli texnologiyalar ta'siri. Raqamli qurilmalar va internet texnologiyalarining keng tarqalishi inson faoliyatining ko'plab sohalarini yengillashtirdi, biroq u jismoniy faollikning keskin kamayishiga olib keldi. Ilmiy kuzatuvlarga ko'ra, zamonaviy yoshlar kuniga o'rtacha 6–9 soatni ekran qarshisida o'tkazadi. Bu esa gipodinamiya, ortiqcha vazn, umurtqa pog'onasi kasalliklari va psixologik muammolar xavfini oshiradi.

Sedentar turmush tarzi. Urbanizatsiya jarayonining jadallashuvi natijasida harakat talab qiladigan faoliyat turlari kamayib bormoqda. Transport vositalarining keng qo'llanilishi, masofaviy ta'lim va onlayn ish shakllarining ommalashuvi natijasida kundalik harakat hajmi keskin qisqarib bormoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kuniga 8 soatdan ortiq o'tirib ishlash yurak-qon tomir kasalliklari xavfini 20–30 foizga oshiradi.

Stress va psixoemotsional zo'riqish. Zamonaviy ta'lim tizimi, ijtimoiy raqobat, iqtisodiy bosim va axborot oqimining haddan tashqari ko'pligi yoshlar orasida stress darajasini oshirmoqda. Psixologik zo'riqish esa ko'pincha zararli odatlar (noto'g'ri ovqatlanish, uyqusizlik, passiv dam olish) paydo bo'lishiga olib keladi. Bu esa sog'lom turmush tarziga zid omillarni kuchaytiradi.

Noto'g'ri ovqatlanish odatlari. So'nggi yillarda tez tayyorlanadigan oziq-ovqat mahsulotlari iste'moli keskin ortdi. Kaloriyasi yuqori, ammo ozuqaviy qiymati past bo'lgan mahsulotlar yoshlar ratsionida ustunlik qilmoqda. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, ortiqcha vazn muammosi global miqyosda har 3 kishidan 1 tasida uchraydi. Semizlik esa diabet, gipertoniya va yurak kasalliklarining asosiy xavf omillaridan biridir.

Motivatsiya va madaniyat yetishmasligi. Ko'plab yoshlar jismoniy mashg'ulotlarni zarur hayotiy ehtiyoj emas, balki vaqtinchalik faoliyat sifatida qabul qiladi. Bu esa jismoniy madaniyatning qadriyat sifatida shakllanmaganini ko'rsatadi. Pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, agar jismoniy tarbiya mashg'ulotlari shaxsiy qiziqish, estetik ehtiyoj va ijtimoiy rag'bat bilan bog'lanmasa, talabalar ularni tezda tark etadi.

Talaba yoshlar, xususan qizlar orasida muammoning dolzarbligi. Talaba qizlar sog'lom turmush tarzining pasayishidan eng ko'p ta'sirlanayotgan ijtimoiy guruhlardan biri hisoblanadi. Bunga bir nechta omillar sabab bo'ladi:

- akademik yuklamaning ko'pligi;
- ijtimoiy stereotiplar;

- jismoniy mashg'ulotlarga past motivatsiya;
- gigiyenik bilimlarning yetarli emasligi.

Ilmiy kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, qiz talabalarda jismoniy faollik darajasi o'g'il bolalarga nisbatan o'rtacha 20–30 foiz past bo'ladi. Shu bilan birga, ularda mushak kuchi, chidamlilik va yurak-qon tomir tizimi ko'rsatkichlari ham pastroq bo'lishi aniqlangan. Bu esa sog'lom turmush tarzini shakllantirish bo'yicha maxsus pedagogik yondashuvni talab qiladi.

Ijtimoiy va pedagogik oqibatlar. Sog'lom turmush tarzining pasayishi nafaqat individual salomatlik, balki jamiyat rivojiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. U quyidagi oqibatlarga olib keladi:

- mehnat unumdorligining pasayishi;
- kasallanish darajasining oshishi;
- tibbiy xarajatlarning ortishi;
- demografik salohiyatning kamayishi;
- psixologik barqarorlikning susayishi.

Mutaxassislarning hisob-kitoblariga ko'ra, jismoniy faollikni oshirish orqali yurak kasalliklari xavfini 35 foizgacha, diabet xavfini 40 foizgacha kamaytirish mumkin. Bu esa sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lishi zarurligini ko'rsatadi.

Stress va psixologik zo'riqishning ortishi: zamonaviy yoshlar salomatligiga ta'siri. So'nggi yillarda stress va psixologik zo'riqishning ortishi global miqyosda dolzarb sog'liq muammolaridan biriga aylandi. Zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy sharoit, axborot oqimining keskin ko'payishi, ta'lim va kasbiy raqobatning kuchayishi natijasida yoshlar, ayniqsa talaba yoshlar orasida ruhiy zo'riqish darajasi sezilarli darajada ortib bormoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, psixologik stress nafaqat ruhiy holatga, balki insonning jismoniy salomatligiga ham bevosita ta'sir qiladi. World Health Organization ma'lumotlariga ko'ra, depressiya va xavotir buzilishlari dunyo bo'yicha eng keng tarqalgan ruhiy holat buzilishlari hisoblanib, ular millionlab yoshlarning hayot sifatini pasaytiradi. Global baholashlarga ko'ra, stress bilan bog'liq ruhiy muammolar tufayli har yili milliardlab ish soatlari yo'qotiladi. Bu esa stress muammosining nafaqat tibbiy, balki ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi.

Stressning asosiy manbalari. Talaba yoshlar orasida psixologik zo'riqishning ortishiga sabab bo'layotgan omillar ko'p qirrali bo'lib, ular biologik, psixologik va ijtimoiy omillar majmuasidan iborat. Akademik tizim. Oliy ta'lim tizimida baholash mezonlarining murakkablashuvi, mustaqil ta'lim ulushining ortishi, grant va stipendiya raqobati talabalar ruhiy holatiga bosim o'tkazadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, imtihon davrida talabalarning yurak urish tezligi va kortizol gormoni darajasi sezilarli darajada oshadi. Axborot yuklamasi. Raqamli texnologiyalar tufayli inson miyasi kun davomida tarixda hech qachon kuzatilmagan darajada axborot qabul qiladi. Nevropsixologik tadqiqotlarga ko'ra, ortiqcha axborot oqimi diqqatning tarqoqlashuvi, tez charchash va emosional beqarorlikka olib keladi. Ijtimoiy taqqoslash fenomeni. Ijtimoiy tarmoqlar orqali boshqalar hayoti bilan doimiy taqqoslash yoshlar orasida o'ziga nisbatan ishonchsizlik, past o'z-o'zini baholash va xavotir hissini kuchaytiradi. Bu holat, ayniqsa, talaba qizlarda ko'proq uchraydi, chunki ularda ijtimoiy bahoga sezgirlik yuqori bo'ladi. Kelajak noaniqligi. Kasb tanlash, ish topish, moliyaviy mustaqillikka erishish kabi masalalar ham yoshlar uchun kuchli stress manbai hisoblanadi. Ijtimoiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kelajakdagi mavhumlik darajasi oshgan sari tashvish ko'rsatkichi ham ortadi.

Stressning fiziologik va psixologik oqibatlari. Stressning uzoq davom etishi organizmda kompleks o'zgarishlarni keltirib chiqaradi. Ular quyidagi tizimlarga ta'sir qiladi:

- nerv tizimi – asabiylashish, uyqusizlik, diqqatning susayishi;
- yurak-qon tomir tizimi – arterial bosimning oshishi, yurak urishining tezlashishi;
- immun tizimi – kasalliklarga chidamlilikning pasayishi;
- endokrin tizim – gormonal disbalans.

Ilmiy kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, surunkali stress immunitetni 30–40 foizgacha susaytirishi mumkin. Bundan tashqari, uzoq muddatli psixologik zo'riqish depressiya, nevroz, panik hujumlar kabi kasalliklarning rivojlanish xavfini oshiradi.

Talaba qizlarda stressning o'ziga xos jihatlari. Talaba qizlar psixofiziologik xususiyatlari sababli stress omillariga nisbatan sezgirroq bo'lishi mumkin. Tadqiqotlarda aniqlanishicha, ular emosional reaksiyalarni chuqurroq boshdan kechiradi, ijtimoiy baholashga yuqori darajada e'tibor beradi hamda o'ziga nisbatan talabchanlik darajasi yuqori bo'ladi. Bu xususiyatlar bir tomondan mas'uliyatni oshirsa, ikkinchi tomondan psixologik

zo'riqish xavfini ham kuchaytiradi. Shu sababli talaba qizlar bilan ishlashda pedagogik yondashuv differensial va psixologik jihatdan qo'llab-quvvatlovchi bo'lishi zarur.

Stress va jismoniy faollik o'rtasidagi bog'liqlik. Ilmiy tadqiqotlar jismoniy mashqlar stressni kamaytirishda eng samarali tabiiy vositalardan biri ekanini ko'rsatadi. Jismoniy faoliyat vaqtida organizmda endorfin va serotonin kabi "baxt gormonlari" ajraladi. Ular kayfiyatni yaxshilaydi, tashvish hissini kamaytiradi, uyqu sifatini oshiradi hamda aqliy ish faoliyatini kuchaytiradi. Shu sababli jismoniy madaniyatni rivojlantirish nafaqat jismoniy tayyorgarlikni, balki psixologik barqarorlikni ham ta'minlaydi.

Pedagogik nuqtai nazardan muammoning ahamiyati. Stress muammosini kamaytirish ta'lim tizimida maxsus pedagogik choralarni talab qiladi. Bunda quyidagi yo'nalishlar muhim:

- psixologik sog'lom muhit yaratish;
- talabalar yuklamasini ratsional taqsimlash;
- jismoniy mashg'ulotlarni tizimli tashkil etish;
- motivatsion treninglar o'tkazish;
- psixologik maslahat xizmatlarini rivojlantirish.

Integrativ yondashuv aynan shu jihati bilan muhimki, u jismoniy tarbiya, psixologiya va pedagogika elementlarini yagona tizimga birlashtiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagi ilmiy dalillar shuni ko'rsatadiki, sog'lom turmush tarzining pasayishi tasodifiy holat emas, balki global miqyosdagi tizimli muammo hisoblanadi. Uning oldini olish faqat tibbiy choralar bilan emas, balki ta'lim tizimi, pedagogik texnologiyalar va motivatsion mexanizmlarni takomillashtirish orqali amalga oshirilishi mumkin. Ayniqsa, talaba qizlar orasida jismoniy madaniyatni rivojlantirishga qaratilgan integrativ pedagogik tizimni joriy etish sog'lom jamiyatni shakllantirishning muhim sharti hisoblanadi.

Stress va psixologik zo'riqishning ortishi zamonaviy yoshlar, xususan talaba qizlar salomatligiga jiddiy xavf tug'diruvchi omillardan biridir. U nafaqat ruhiy holatni, balki jismoniy rivojlanish, o'quv faoliyati samaradorligi hamda ijtimoiy moslashuv darajasini ham pasaytiradi. Shuning uchun ta'lim jarayonida stressni kamaytirishga qaratilgan integrativ pedagogik tizimni joriy etish sog'lom, barqaror va raqobatbardosh shaxsni shakllantirishning muhim sharti hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Agadjanian N.A. Organizmning moslashuvi va rezervlari. – Moskva: FiS, 1983.
2. Ageyevets V.U. Jismoniy madaniyat va jamiyatda shaxsning uyg'un rivojlanishi: ped. fan. nomzodi diss. avtoreferati. – Leningrad, 1970. – 24 b.
3. Azaryan R.N., Gyulnazaryan S.X. Sog'lig'ida og'ishlari bo'lgan talabalar jismoniy tarbiyasi: OTM talabalari uchun o'quv qo'llanma. – Yerevan, 1988. – 116 b.
4. Aleksandrova E.A., Byxovskaya I.M. Madaniyatshunoslik tajribalari. – Moskva, 1996. – 115 b.
5. Aliyev M.N., Aksenov V.P. Sog'ligi zaif talabalar jismoniy tarbiyasi. – Tula, 1993. – 190 b.
6. Amosov M.N., Bendet Ya.A. Fiziologik faollik va yurak. – Kiyev: Zdorovye, 1975. – 255 b.
7. Ananyev B.G. Inson bilish obyekti sifatida. – Leningrad davlat universiteti nashriyoti, 1968. – 339 b.
8. Ananyev B.G. Tanlangan psixologik asarlar / Tahrir hay'ati: A.A. Bodalev, B.F. Lomov, N.V. Kuzmina. – Moskva: Pedagogika, 1980. – 287 b.
9. Apanasenko G.L., Volkov V.V. Talabalarni jismoniy mashqlar uchun tibbiy guruhlariga taqsimlash muammosi haqida // Jismoniy madaniyat nazariyasi va amaliyoti. – 1985. – №10. – 45–47-b.
10. Ashmarin V.A. Jismoniy tarbiya sohasida pedagogik tadqiqotlar nazariyasi va metodikasi: institut, aspirant va o'qituvchilar uchun qo'llanma. – Moskva: FiS, 1978. – 223 b.
11. Bayevskiy R.M. Norma va patologiya chegarasidagi holatlarni prognozlash. – Moskva: Meditsina, 1979. – 45, 76, 120-b.
12. Balsevich V.K. Sog'lom turmush tarzi madaniyatini tarbiyalash tizimida jismoniy tayyorgarlik (metodologik, ekologik va tashkiliy jihatlar) // Jismoniy madaniyat nazariyasi va amaliyoti. – 1990. – №1. – 22–26-b.
13. Balsevich V.K. Inson jismoniy madaniyatining intellektual vektori: inson bilimini rivojlantirish muammosi haqida // Jismoniy madaniyat nazariyasi va amaliyoti. – 1991. – №7. – 37–40-b.
14. Balsevich V.K. Inson jismoniy madaniyati: holati, muammolari va istiqboldagi rivojlanish strategiyasi (tantanali ma'ruza). – Moskva: GTSOLIFK, 1992. – 41 b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.